

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 1

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Модернізація України: проблеми та технології успішності
(питання економіки, права, соціології, освіти і культури)”
м. Київ, МАУП, 12 листопада 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 8 від 30.09.15)*

Редакційна колегія:

*А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, канд. юрид. наук., доц.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук; доц.;
Д. Г. Юник, д-р пед. наук, проф.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 1: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Модернізація України:
проблеми та технології успішності (питання економіки, права, соціології,
освіти і культури)”, 12 листопада 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голо-
ва) [та ін.]. — 2015. — 486 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних
конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модерніза-
ції України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто
цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модер-
нізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Касьянова С. П. <i>Культурна самоідентифікація у парадигмі елементів політичної культури сучасної людини</i>	148
Ковальчук А. Ю. <i>Сучасне розуміння дефініції “безпека”</i>	151
Костюк Т. О. <i>Місцеве самоврядування і його роль в модернізації української держави і суспільства</i>	153
Кулик В. В. <i>Досвід сталого розвитку економіки Сінгапуру: три складові стабільності та економічного росту</i>	156
Лісовський П. М. <i>Проблема цивілізацій як концентричного кола мудрості в міжнародних відносинах....</i>	162
Лопатенко Л. О. <i>Операційний менеджмент як складова модернізації економіки</i>	165
Мазнева М. В. <i>Організаційні засади забезпечення безпечності туризму в умовах глобалізації</i>	169
Мазуренко О. К., Єрін Д. Л. <i>Розвиток широкосмугового зв'язку у світі: статистичний аспект</i>	176
Марченко С. М. <i>Сучасний стан ринку праці в Україні: проблеми та перспективи в умовах нестабільності</i>	179
Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф. <i>Держава і громадянське суспільство в Україні: питання трансформації</i>	182
Медвідь А. М., Курчина Т. О. <i>Інформаційна безпека в умовах модернізації України</i>	188
Медвідь Ф. М., Доносо Варгас Дієго Хосе, Доносо Варгас Сантьяго Феліпе <i>Інформаційна безпека України в системі національної безпеки</i>	194
Могилевская О. Ю. <i>Актуальные проблемы управления отечественным промышленным предприятием в условиях инновационных процессов.....</i>	200
Мушкін І. М. <i>Розробка плану підвищення продуктивності праці в умовах економічної кризи.....</i>	203
Намонюк Ч. І. <i>Міграційна криза в ЄС: українська загроза та російсько-сирійський чинник</i>	206
Омельчук В. В. <i>Гетьманська адміністрація у регулюванні податків та повинностей з лаврських володінь і конфліктні ситуації з лаврськими підданими</i>	210
Омельчук В. В., Мельниченко Д. В. <i>Особливості становлення державних інститутів Республіки Техас.....</i>	216
Новальська Н. І., Суліма Н. М. <i>Інноваційна діяльність підприємства як чинник конкурентоспроможності його продукції</i>	223

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ І ЙОГО РОЛЬ В МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ І СУСПІЛЬСТВА

Одним з життєво необхідних елементів функціонування і перманентної модернізації держави і суспільства є місцеве самоврядування, а реалізація на практиці конституційних принципів децентралізації державної влади є важливим кроком в процесі становлення і розвитку громадянського суспільства. Місцеве самоврядування, як актуальна і нагальна проблема в світлі проведення адміністративно-територіальної реформи в Україні, як базовий демократичний інститут, наразі потребує нового осмислення і трактування, а система управління на місцях — докорінних змін і реформ.

Тривале засилля радянських догм і ідеологічних настанов внесла неоправдані корективи в традиції місцевого врядування в Україні, започатковані ще в Київській Русі. Поняття “територіальна громада” було виключено з наукового вжитку, натомість формувалась особлива соціальна група — радянський народ, який номінально здійснював самоврядування за партійним признаком на основі загальних для всіх адміністративних одиниць правил і норм діяльності місцевих рад, що визнавались органами єдиної державної влади. Зі здобуттям незалежності України в Конституції визнано і гарантовано місцеве самоврядування і, виходячи зі світових стандартів, закріплено три аспекти цього процесу: 1) елемент конституційного ладу; 2) засіб забезпечення конституційних прав і свобод людини і громадянина; 3) права територіальної громади на місцеву автономію.

Проаналізуємо деякі актуальні сьогодні проблеми становлення в Україні ефективного, результативного, економічно раціонального керування на місцях. Але спочатку відмітимо, що якщо в Європі місцеве самоврядування розглядається як соціальний механізм, що гарантує демократичність влади, то в Україні це явище — не лише данина демократії, а й в значній мірі, ефективний механізм господарювання. Інститут місцевого самоврядування має складну суспільно-політичну природу. Як складова частина суспільства він об’єктивно знаходиться в “конструктивній опозиції” до державної влади, особливо в питаннях захисту інтересів місцевих громад. Цей факт потребує або побудови складної процедури узгодження інтересів держави і територіальних громад, або посилення тиску органів державної влади на місцеве самоврядування. Таким чином виникає протиріччя: з одного боку держава з

метою забезпечення стабільності, об'єктивно зацікавлена в укріпленні місцевого самоврядування, а з іншого боку — вона часто чинить тиск на будь-які опозиційні дії, в т. ч. таку “конструктивну опозицію”, використовуючи адміністративні механізми.

Ще одне протиріччя, яке виникає в процесі здійснення реформи місцевого врядування і стосується методів і підходів її реалізації, це реформи “згори”. Місцеве самоврядування за своєю природою протирічить державному диктату і може розвиватися лише в умовах свободи. Місцеве самоврядування і державне управління в рамках єдиної адміністративної системи органів державної влади несумісні. На це вказує Конституція України, відповідно до якої органи місцевого самоврядування не входять до системи органів державної влади. Місцеве самоврядування повинно виникати і розвиватися “знизу” природним шляхом за відповідної підтримки держави і під її контролем.

Варто відмітити, що у відповідності до Європейської Хартії місцевого самоврядування, яка після її ратифікації Верховною Радою України стала невід'ємною складовою національного законодавства, цей процес повинен стати фінансово, юридично і організаційно автономним. Що стосується муніципальної реформи, то її незавершеність пояснюється неготовністю керівної еліти, в тому числі і місцевої, відсутністю ідеології державного будівництва, втратою традицій української муніципальної школи, поширенням споживацьких настроїв, сформованих за тривалий період придушення місцевих ініціатив керівним центром.

Таким чином, виходячи з вищезазначеного, можна сформулювати висновки, що для побудови ефективного і результативного місцевого самоврядування необхідно:

- повсемірно запровадити місцеве самоврядування і встановити територіальну основу цього процесу;
- виходячи з принципу субсидіарності, розділити компетенцію і повноваження між державною владою і управлінням на місцях та між елементами системи місцевого самоврядування;
- ввести регіональне самоврядування або напрацювати механізм виявлення і реалізації спільних інтересів територіальних громад;
- у відповідності до компетенції і делегованих функцій визначити на довготривалій основі джерела наповнення місцевих бюджетів, забезпечивши правовий механізм їх незалежного формування на основі затверджених Кабінетом Міністрів України соціальних стандартів;
- забезпечити достатній обсяг місцевих бюджетів для якісного надання гарантованих законом управлінських і громадських послуг;
- визначити механізм контролю представницької влади і громадськості за якістю гарантованих законом послуг;
- надати територіальним громадам можливість самостійно вибирати модель місцевого управління, відповідно до якої організовуватиметься діяльність цього виду публічної влади на території юрисдикції громади;

- передбачити можливість делегування повноважень по вертикалі виключно на основі домовленостей і з відповідним матеріально-технічним забезпеченням їх виконання;
- напрацювати і забезпечити функціонування механізмів як фінансово-економічного урівняння територіальних громад, так і їх розвитку;
- удосконалення механізмів керування бюджетними коштами і контролю, подбавши про прозорість цього процесу і підконтрольність його представницьким органам;
- для подолання корупції змінити процедуру прийняття рішень органами місцевого самоврядування на більш контрольовану.

Сформульовані задачі можна вирішити шляхом прийняття нових законів чи внісши відповідні поправки до існуючих. В першу чергу йдеться про “Бюджетний кодекс України”, Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про місцеві державні адміністрації”, “Про передачу об’єктів права державної і комунальної власності”, “Про бюджетну систему України”.

Таким чином, бачимо, що перед сучасним інститутом місцевого самоврядування в Україні стоїть актуальна проблема пошуку підходящої моделі влади, здатної задовольнити всі вимоги сучасного суспільства, тобто таку форму демократії, яка виявилась би спроможною забезпечити економічне зростання і укріплення політичного утворення й водночас сприятиме соціальній стабільності в суспільстві. Однією з головних задач сучасного процесу є створення в Україні відповідних організаційно-інституційних умов, що відповідають вимогам суспільства на сучасному етапі розвитку й водночас сприятимуть його ефективній модернізації. В цьому аспекті особливу увагу слід приділити формуванню дієвого інституту місцевого самоврядування, який, будучи найнижчим рівнем влади в державі, на який покладено вирішення більшості питань життєдіяльності громадян, повинен забезпечити соціальну підтримку і захист своїх громадян від проблем, що виникають через виключеність України з основних політико-економічних процесів сучасного світу.